

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح الزام دستگاه‌های اجرائی جهت پاسخگویی به تذکرات کتبی و شفاهی نمایندگان»
(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

طرح حاضر در تاریخ ۱۴۰۰/۰۵/۰۴ به تصویب مجلس رسیده بود، پس از آن شورای نگهبان مورخ ۱۴۰۰/۰۵/۱۶ مصوبه را مغایر با «صلاحیت‌ها و اختیارات مجلس شورای اسلامی» مصرح در قانون اساسی تلقی نموده است. موضوع جهت رفع ایراد شورای نگهبان به کمیسیون ارسال شده است. در ادامه ایراد شورای نگهبان تبیین و پیشنهادات ناظر به رفع ایرادات شورای نگهبان بیان خواهد شد.

بررسی ایرادات شورای نگهبان

شورای نگهبان «الزام مخاطبان تذکر به ارائه پاسخ، را مغایر صلاحیت‌ها و اختیارات مجلس شورای اسلامی مصرح در قانون اساسی شناخته است.» به بیان دیگر شورای نگهبان تأسیس ابزار نظارتی جدید مازاد بر آنچه در قانون اساسی آمده است را مغایر با صلاحیت‌های قانونی مجلس و نمایندگان، مندرج در قانون اساسی دانسته است، به دلیل آنکه در احصای صلاحیت‌ها و اختیارات مقامات عمومی، اصل بر عدم صلاحیت است.

همان‌گونه که در گزارش سابق مرکز پژوهش‌ها نسبت به الزام به پاسخگویی مخاطبان ماده (۲۰۶) آیین‌نامه داخلی یعنی وزرا و رئیس‌جمهور، اشاره شد، اولاً در گذشته شورای نگهبان «الزام وزیر و رئیس‌جمهور به پاسخ به تذکر نمایندگان را خلاف اصل پنجاه و هفتم قانون اساسی» شناخته بود؛ ثانیاً مطابق اصول هشتاد و هشتم و هشتاد و نهم قانون اساسی و موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، اختیار «سؤال» و «استیضاح» نیز برای نظارت بر اعمال وزرا و رئیس‌جمهور برای ایشان پیش‌بینی شده است، ثالثاً آنچه از دلالت مفهومی عبارت «تذکر» دریافت می‌شود، هدف از تذکر تنها توجه دادن و یادآوری موضوع به وزیر یا رئیس‌جمهور در حیطه وظایف آنهاست. بنابراین اختیار «تذکر» از باب «اظهار نظر» مصرح در اصل هشتاد و چهارم قانون اساسی برای نمایندگان پیش‌بینی شده است و این اظهار نظر نباید تکلیف و الزامی جز در موارد مصرح در قانون اساسی ایجاد کند.

مشخصات طرح

دوره یازدهم - سال دوم

شماره ثبت:

۵۱۹

شماره چاپ:

—

تاریخ چاپ:

—

معاونت مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۷۷۷۳

تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۷/۶

نتیجه‌گیری

با عنایت به مطالب فوق؛ الزام به جواب دادن به تذکر نمایندگان به‌عنوان تأسیس ابزار نظارتی جدید در کنار سایر ابزارهای مندرج در قانون اساسی مغایر استقلال قوا مقرر در اصول پنجاه‌وهفتم، هشتادوهشتم و هشتادونهم قانون اساسی به‌نظر می‌رسد؛ لذا پیشنهاد می‌شود جهت رفع مغایرت قانون اساسی و ساماندهی فرایند پاسخگویی شفاف رئیس‌جمهور و وزرا عبارت «می‌تواند» جایگزین «موظف است» شود.